

Eila var kun to år, da hun blev skilt fra sin familie:

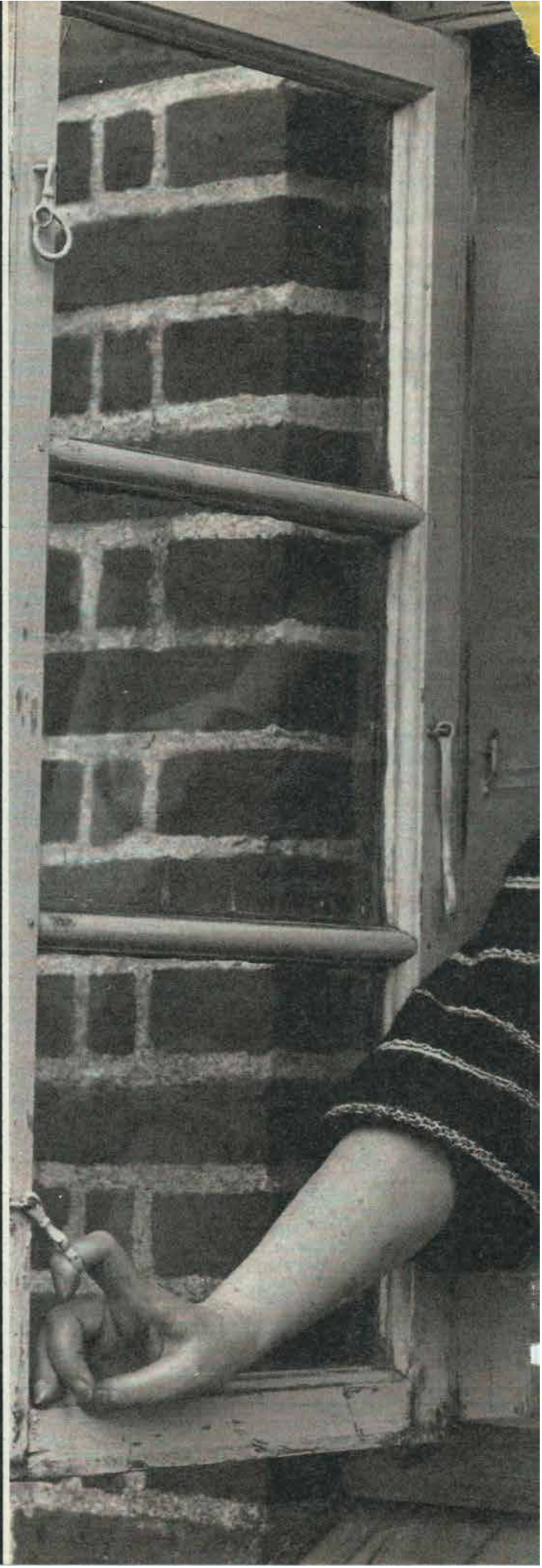
JEG HAR SAVNET MIN MOR I 45 ÅR

Eila Orvokki Ojala Sørensen var kun to år, da hun i 1943 kom til Danmark fra Finland. Hun skulle kun være her kort tid. Eila kom aldrig hjem. Hendes mor forsvandt i Finland. Eila blev i Danmark, voksede op, blev gift og fik børn, men hun glemte aldrig Finland og sin mor. En dag i april i år kom der brev fra Finland til Eila Sørensen

Tekst: CARSTEN HOLST
Foto: LARS HORN

Kan hun være sødere? Eila Orvokki Ojala ved ankomsten til Danmark i 1943

Kun i Ude og Hjemme

● Livet var hverken lyst eller let i vinteren 1940-41 for den 23-årige enke Eevi Ojala fra den lille landsby Kuorevesi midt i hjertet af Finland. Krigen mellem Finland og Rusland rasede på sit højeste, og sent i 1940 fik Eevi Ojala besked på, at hendes mand var faldet i kampen. Højgravid og med to små piger stod den ulykkelige, finske kvinde midt i krigens elendighed uden mand, uden familie, uden penge og uden et ordentligt sted at bo.

Tidligt om morgenen den 29. januar 1941 fødte Eevi Ojala sit tredje barn – endnu en pige, som hun gav navnet Eila. Tilværelsen blev langt fra lettere for Eevi Ojala, efter at hun havde født Eila. Hun sørgede utroligt over tabet af sin mand, og det gjorde ikke hendes situation lettere, at hun

aldrig fik liget af sin mand hjem fra fronten, så hun i det mindste kunne begrave ham.

Han blev ramt af en russisk granat, og omkom sammen med ni andre finske soldater. Eevi Ojalas mand blev mindet med en lille navneplade på de ukendte soldaters gravsted på kirkegården i Kuorevesi.

I sommeren 1943 traf Eevi Ojala sit livs sværeste beslutning, men hun havde reelt intet valg. Hun var ikke længere i stand til at klare livets basale nødvendigheder for sig og sine piger.

Eila måtte sendes bort.

På havnen i Helsingfors sagde mor og datter farvel, og 2-årige Eila Ojala drog med sin yndlingsbamse i den ene hånd og en sygeplejerske fra Finlands-hjælpen i den anden ud på sit livs rejse til Danmark. Da vidste hverken mor

– Jeg fik et chok, da jeg på kuverten så, at brevet var fra Finland. Jeg turde ikke åbne det, rystede over hele kroppen som om jeg havde en fornemmelse af, hvilken meddelelse kuverten indeholdt, fortæller Eila Sørensen, mens hun holder brevet med sit livs bedste nyhed: mor lever

Eila Orvacki Ojala Sørensen på gården lidt uden for Ringkøbing. Her havde hun indtil for få uger siden regnet med at skulle leve resten af sit liv i ulykkelig uvidenhed om sin mors skæbne i Finland. Men pludselig en dag kom der et brev fra Finland

Med en repræsentant for Finlands-hjælpen (tv) ankom Eila Orvacki Ojala i 1943 til sine midlertidige plejeforældre, ægteparret Clemmensen i Gårslev ved Vejle. De tog sig kærligt af den lille pige fra Finland, og da kontakten til Eilas mor i Finland forsvandt, forsøgte de at adoptere Eila, men fik afslag. Uden den biologiske mors accept kunne adoptionen ikke gennemføres

(Fortsat)

eller datter, at der ville gå 45 år, før de atter skulle se hinanden.

Det var Foreningen Norden, der for at hjælpe det krigshærgede Finland oprettede Finlands-hjælpen. 3867 finske børn kom i årene 1941-43 til Danmark på ophold af varighed fra 1/2 år og op til fem år. Så blev de sendt tilbage til deres forældre i Finland.

Men ikke Eila Orvokki Ojala. Hun kom aldrig hjem.

– Jeg har grædt og bedt til, at jeg en dag ville finde min mor igen i Finland, siger Eila Ojala Sørensen stiltørdigt en varm forårsdag, mens hun sidder ved spisebordet i stuen på den hyggelige gård nær Ringkøbing. I hånden har hun et brev, skrevet på finsk, men med oplysninger om, at hendes mor lever, at hun netop er fyldt 70, og at hun bor i den lille, forblæste stationsby Myllymäki 400 kilometer nord for Helsingfors. Den gamle kvinde er syg med darligt hjerte og gigt. Hun har et stort ønske: At blive genforenet med den datter, hun vinkede farvel til for 45 år siden.

– Jeg tror, min datter er død, men jeg må have vished, før jeg selv skal i graven, sagde Eevi Hokkanen, som hun hedder nu til en finsk slægtsforsker for et år siden, da hun bad ham forsøge at finde hendes fortabte datter i Danmark. – Hvert minut døgnnet rundt i 45 år har jeg tænkt på Eila. Jeg må vide, hvad der er sket hende.

– Det er mange år siden, jeg forsøgte at tvinge mig selv til at lade være med at tænke på mor, siger Eila Sørensen. – Men jeg kunne ikke lade være. Jeg har gjort alt for at finde hende.

Jeg kontaktede Røde Kors, Finlands-hjælpen og har skrevet hundreder af breve. Til sidst var jeg sikker på, mor var død.

Den lange rejse

Efter en fem dogn lang skibs-rejse fra Helsingfors over Abo, Stockholm og København, kom lille Eila en sommerdag i 1943 til Vejle Banegård, hvor hendes sygeplejerske fra Finlands-hjælpen afleverede hende til hendes danske plejeforældre – et gardmandsægtespar fra Garslev mellem Fredericia og Vejle. Her skulle Eila leve et par år eller tre, mens hendes mor i Finland prøvede at få hold på sin tilværelse, og skabe basis for igen at kunne forsørge sig og sine børn.

Eilas ophold i Danmark blev langvarigt. Da den lille pige igen skulle til Finland i 1946, var det ikke muligt at finde hendes mor. Arene gik, Eila voksede op hos sine kærlige plejeforældre, som omkring 1951 forsøgte at adoptere den da 10-årige pige. Det lykkedes ikke. Det var ikke muligt at opspore Eevi Ojala i Finland for at få hende til at give sit samtykke til adoptionen.

Eila: Jeg elsker mit fødeland

– Se Ole, dér midt i Finland lever og bor min mor i bedste velgående, og nu tager jeg hjem og ser til hende – efter 45 år, siger en glad og spændt Eila til sin mand, Ole Sørensen

Så er Eila Sørensen parat til at rejse hjem efter 45 år i Danmark. Kufferten er pakket, og der vinkes farvel til ægtemanden Ole

Eila var i bogstavelig forstand forældreløs. Hendes far var død, hendes mor forsvundet, og hun kunne ikke engang opnå status af adoptivbarn. Hun var og forblev et barn i pleje. Det medførte helt groteske ting som f.eks., at hun selv måtte skrive sit navn med klodsede bogstaver i sit pas, længe inden hun overhovedet havde lært at skrive i skolen.

– Jeg har haft de bedste plejeforældre, et barn kan få, siger Eila Sørensen. – Materielt har jeg aldrig manglet noget, men som arene gik, blev mit ønske om at finde mine rødder hjemme i Finland stærkere og stærkere. Jeg oparbejdede en næsten sygelig trang til at elske alt, hvad der er finsk, og hvis Danmark f.eks.

spiller fodbold mod Finland, holder jeg med mit fødeland.

– Somme tider har jeg følt, jeg var ved at blive vanvittig over at spekulere på, hvad der var blevet af min mor. Jeg har længtes efter hende, været vred på hende, fordi hun forlod mig. Jeg har bedt og grædt, jeg har tigget og tryglet alt og alle om at hjælpe mig. Lige lidt hjalp det. Da jeg blev gift og fik børn, gav jeg mine to drenge og pigen finske navne.

– Da jeg fik mit første barn, gik det først for alvor op for mig, hvor vanskeligt det havde været for min mor at sende mig bort. Ingen mor giver frivilligt sit barn fra sig. Men hvorfor ville mor ikke have mig tilbage igen? Hvad var der sket med hende? Hvor er min

familie – mine søstre og mine eventuelle brødre? Ligner jeg min mor, og hvem var min far? Der var hundreder af spørgsmål, jeg måtte have svar på.

Eila skulle hjem

Hvad Eila Ojala Sørensen i alle de 45 år ikke kunne vide var, at hendes egen mor i Finland på samme desperate måde forsøgte at finde ud af, hvad der var blevet af hendes datter. Få måneder efter, at Eivi Hokkanen havde sendt sin datter til Danmark, fortrød hun nemlig sin beslutning. Hun ville have Eila hjem, men alle hendes henvendelser til Finlands-hjælpen var forgæves. Eila skulle blive i Danmark en tid, indtil de finske myndigheder var sikre på, at Eevi Hokkanen selv kunne tage vare om sit barns opvækst.

Eevi Hokkanen fik aldrig tilladelsen til at få sin lille pige hjem.

45 år sletter mange forhåbninger og drømme. Men Eila Sørensen opgav aldrig håbet om, at hun en dag ville gense sin mor, som hun kun kendte fra et uskarpt sort/hvidt foto. Det havde hendes mor trykket i hånden på hende på havnen i Helsingfors i 1943.

Brevet kom en dag i april 1988, og Eila rystede allerede på hænderne, da hun så det var fra Finland. Hun græd af glæde, da hun lod øjnene løbe ned over papiret med en masse finske navne. Næderst så hun sit eget, og lige over stod hendes mors navn: Først Eila Orvokki Ojala født den 29.1. 1941 i Kuorevesi, Finland. Det var hende. Derefter Eevi Hokkanen nu boende i Myllymäki, Finland, telefon 9-65-36335. Eilas mor.

På samme tidspunkt sad Eevi Hokkanen i sin lille toværelses lejlighed over købmands-forretningen i Myllymäki med en kopi af det samme brev. Datoen var den 14. april, og det var Eevi Hokkanens 70-års fødselsdag. Hun havde fået sit livs bedste fødselsdagsgave. Den gamle dame tog Dannebrog's-flaget, som hun i mange, mange år har haft stående som et minde om datteren i Danmark, ned fra hylden, knugede det ind til sig, og græd. 45 år er lang tid. Kunne det virkelig være sandt? Ville hun få sin datter at se igen?

Eila Sørensen tog en rask beslutning. Hun ville hjem til mor. Äiti, äiti, äiti, gentog hun igen og igen. Det eneste finske ord, hun aldrig har glemt. Mor, mor, mor. . . ■

LÆS I NÆSTE UGE

De mødtes på en kold, forblæst banegård midt i Finland. Mor og datter. Efter 45 år. De kunne ikke tale sammen, men ord var heller ikke nødvendige.

45 års drømme, længsler og fortvivelse var glemt.

Ude og Hjemme i Finland:
Tekst: CARSTEN HOLST
Foto: LARS HORN

● Det er bidende koldt, finsk forårsvejr. Solen sender sine sidste stråler hen over vinterlandskabet, da lyntoget langsomt ruller ind på den øde, forblæste banegård i landsbyen Myllymäki 400 kilometer nord for Helsingfors.

Kun et enkelt menneske står på perronen og skutter sig i kulden. Det er en lille, 70-årig dame i sort vinterfrakke, varme støvler og med et ansigt der afslører, at et langt livs sorger og glæder sætter deres spor. I en halv time har hun stået på banegården og stirret efter toget fra Helsingfors.

Eevi Hokkanen har ventet 45 år på at få sin datter hjem. Nu kommer hun.

Eila Orvokki Ojala Sørensen fra Ringkøbing sidder i togets bagerste vogn. Det er lørdag den 23. april 1988 kl. 19.54, da hun får øje på den 70-årige kvinde, der smilende står i kulden og blæsten på banegården.

Eila nærmer sig målet for sin lange rejse.

I den sidste halve time har Eila ikke sagt ét ord. Mens hun nærmer sig målet for sin lange rejse, lader hun sit liv passere revy på nethinden. Hun tænker på de sidste 45 år af sit liv – hvor vred hun har været, skuffet, bitter og ked af det.

Hun tænker på, hvor tit hun som plejebarn har ønsket at finde den kvinde, hun af et ærligt hjerte kunne sige »mor« til. Eila tænker på, hvor mange gange hun har ligget vågen hele nætter og bedt til, at hendes mor en dag ville dukke op og tage hende med til Finland og vise hende det sted, hvor hendes far er begravet, vise hende den by, hvor hun er født, præsentere hende for familien, brødre og søskende og give hende svar på alle de spørgsmål, der år efter år har brændt på Eilas tunge.

45 år er lang tid.

Da Eila Sørensen stiger af toget den lørdag aften på banegården i Myllymäki, knuger hun de mørkerøde roser i sin hånd. Med langsomme, nervøse skridt går hun hen ad perronen. Den gamle, finske kvinde bliver stående, som om en nagende samvittighed, længsel eller indeklemmt kærlighed holder hende tilbage. Mor og datter kaster sig grædende i armene på hinanden.

Dette øjeblik har de to kvinder ventet på i 45 år:

HJEMME HOS MOR

I 1943 tog en uheldig, 23-årig finsk mor afsked med sin 2-årige datter på havnen i Helsingfors. Krigens tvang mor og datter fra hinanden. Det var en svær beslutning for Eevi Ojala at sende sin pige, Eila, til Danmark. Det skulle være en kortvarig udflugt. Der gik 45 år, før mor og datter mødtes igen på en blæsende banegård midt i Finland. Ude og Hjemme var med, da Eila Sørensen fra Ringkøbing genfandt sin gamle mor. Det blev et gribende gensyn, hvor ord ikke spillede nogen rolle

– Äiti, äiti, äiti, siger Eila gråd-kvalt. Det eneste, finske ord hun kan huske. Mor, mor, mor. Den 70-årige finske kvinde smiler stadig, mens hun ømt og kærligt tørrer sin store datters tårer bort fra kinden.

Det er 45 år siden, de sidst tog hinanden om halsen og græd. Det skete på havnen i Helsingfors, da Eevi Ojala som hun hed dengang, i desperation og fortvivlelse over, at hun som enke midt i krigens rædsler ikke længere var i stand til at forsørge sig selv og sine børn, havde besluttet at sende datteren Eila Orvokki Ojala på to år på et kort ophold i Danmark.

Men Eila kom aldrig tilbage.

I 45 år har Eevi forsøgt at finde sin fortabte datter i Danmark, så

hun kunne få hende hjem til Finland, og i 45 år har Eila ledt efter sin mor. Ingen af dem havde heldet med sig.

I et sidste, fortvivlet forsøg på at finde sin datter, henvendte Eevi Hokkanen sig for et år siden til en finsk slægtsforsker og bad ham gøre alt for at finde datteren i Danmark.

Den bedste nat i Eilas liv

Den lørdag nat i den lille, hyggelige lejlighed i Myllymäki hos Eevi Hokkanen blev den bedste nat i Eila Orvokki Ojala Sørensens liv. Mor og datter forstår ikke hinandens sprog, men da lyset blev slukket i soveværelset, og Eila

forsøgte at falde i søvn, hørte hun sin mor kalde.

– Mor ville have, jeg skulle komme over til hende, siger Eila Sørensen. Jeg gik over til hendes seng. Hun tog min hånd, trak mig ind til sig og begyndte at synge en sød, finsk vuggesang. Da jeg lå i min mors arme, og for første gang i mit liv mærkede en mors ægte kærlighed og omsorg, da gik det op for mig, at jeg var hjemme igen. At jeg havde fundet min mor. Jeg var ligeglads med, at jeg ikke kunne forstå et ord af, hvad

– Grød du bare, min pige, mit hjerte hopper og danser også af glæde, siger Eevi Hokkanen trøstende til sin hjemvendte datter

45 år er lang tid, og tårerne fik frit løb, da Eila Sørensen fra Ringkøbing mødte sin mor igen, på banegården i Myllymäki

hun sagde. Jeg kunne læse i hendes øjne, hvad hun ville sige, og jeg har aldrig i mit liv følt mig så glad og lettet.

– På få minutter ændrede hele mit liv følelsesliv sig totalt. Jeg har været vred på min mor og ked af det. Fra jeg var en stor pige har jeg spekuleret på, hvorfor hun forlod mig, hvorfor hun ikke hentede mig tilbage. Ville hun ikke vide af mig? Var jeg en belastning i hendes tilværelse?

Vidste hun da slet ikke, hvor ondt det gjorde på mig at vokse op uden at vide, hvem min mor egentlig var, og hvor hun boede?

Om hun overhovedet var levende eller død, grim eller smuk, rig eller fattig, rar eller ond?

Vidste hun slet ikke, hvor ofte jeg som lille pige havde spekuleret på, om jeg mon var prinsesse af Finland eller blot et uheldigt resultat af et flygtigt møde mellem to mennesker?

– Nu var alle disse spørgsmål pludselig på få minutter helt ligegyldige. Jeg lå i mors – min mors – arme, og det var det eneste, der virkelig betød noget.

Eevi Hokkanen glemte aldrig

sin datter, og i dagene efter mors og datters første møde på banegården i Myllymäki, løftedes sløret for de forgangne 45 år. Via tolk forklarede Eevi Hokkanen, hvordan hun på grund af tabet af sin mand og på grund af krigens nød og elendighed i Finland var blevet tvunget til at sende sine børn bort.

– Det var Finlands-hjælpen, der henvendte sig til mig for at høre, om de kunne aflaste mig ved at sende dig på et kortvarigt ophold i Danmark, forklarede en lykkelig Eevi Hokkanen sin datter, da de første, bevægende følelser havde lagt sig.

– Men jeg glemte dig aldrig, Eila. I de første år efter krigen fik jeg regelmæssige breve fra Danmark med billeder af dig, men pludselig mistede jeg kontakten. Jeg fik ikke svar på mine breve. Jeg flyttede en del rundt i Finland, blev gift igen, og jeg bad regelmæssigt myndighederne hjælpe mig med at finde dig, men jeg fik aldrig noget positivt svar.

– Jeg véd, du har lidt, Eila, men tror du ikke også, jeg har det? At sende dig bort var den sværeste beslutning, jeg har truffet i mit liv, men jeg drømte ikke om, at du ikke ville komme tilbage. Hvor har jeg tænkt på dig, og hvert eneste år i alle de 45 år har jeg på din fødselsdag den 29. januar sat et

Mor og datter – sammen igen efter 45 år

– Er det ikke en dejlig pige, jeg fik for 47 år siden? Tænk, at jeg kunne sende hende bort, sagde Eevi Hokkanen med tårerne løbende ned ad kinderne

– Du ved ikke, hvor meget jeg har længtes efter at se dig, knuge dig ind til mig, og kærtegne din kind, sagde Eevi Hokkanen. – Du er nøjagtig så god og dejlig en pige, som jeg har drømt om

I 45 år har Eevi Hokkanen gået rundt med dette lille sort/hvide billede af sin datter i sin pung. – Jeg opgav aldrig håbet om, at blive genforenet med Eila, siger den 70-årige mor

Velkommen hjem, min pige

Eila Sørensen blev ikke kun genforenet med sin mor, da hun en kold april dag ankom til Myllymäki, 400 km nord for Helsingfors. Hun mødte også sine to brødre, Esko (t.v.) 34, og Erkki, 40

Hjemme igen efter sit livs mest oprivende og dejlige rejse. Eila Sørensen bærer hver dag det flotte ur, som hun fik af sin mor, og hun planlægger allerede den næste rejse til Finland – hjem til mor

(fortsat)

den 29. januar sat et lille dannebrogslag på bordet til ære for dig.

Jeg har tusinder af gange forestillet mig, at du pludselig stod i døren, og at jeg øjeblikkelig kunne kende dig, fordi du allerede fra fødslen lignede mig. Du har min næse, min bygning, mine ansigts-træk, min høje vrist på foden og mit krusede hår.

Gulduret til datteren

Jeg har drømt om og tænkt på, om du havde fået børn, om de også ligner min familie, om du var lykkeligt gift, og om hvilket arbejde du havde fået. Hvis du vidste, hvor meget jeg har bebrejdet mig selv, at jeg sendte dig bort. Men jeg havde ikke noget valg dengang, Eila, du må tro mig, jeg havde ikke noget valg...

I mange år har Eevi Hokkanen haft et meget smukt guldur liggende gemt i en æske i sin kommode. Den var til Eila. Hundreder af gange har Eevi Hokkanen taget uret frem, set på det og længtes efter at give det til sin datter. Da Eila Sørensen havde givet sin mor gensynsgaven, en meget smuk bog om Danmark, hentede den gamle kone uret frem fra gemmerne, og hverken mor eller datter kunne holde tårerne tilbage, de uret skiftede ejer.

De sidste 25 år har uret ikke gået, siger Eevi Hokkanen. Jeg har ikke villet trække det op. Jeg havde besluttet, at uret ikke skulle gå, før det hang om halsen på Eila.

– Jeg blev enke for anden gang for 12 år siden, fortsætter Eevi Hokkanen. For otte år siden flyt-

tede jeg til Myllymäki og fik lejlighed over for stationen. Hver eneste gang, der er kommet et tog til Myllymäki, har jeg spejdet ned mod stationen for at se, om min datter mon var på vej hjem. Til sidst blev det en hel besættelse for mig. Jeg troede, jeg var ved at blive skør over at spekulere på, hvad der var blevet af min datter, og en overgang overvejede jeg at flytte, så jeg kunne få blikket bort fra stationen.

Eevi Hokkanen fyldte 70 år den 14. april, men hun syntes ikke, der var grund til at fejre noget.

– Jeg har i mange år sagt til min familie, at jeg ikke vil feste, før jeg er blevet genforenet med Eila, siger Eevi Hokkanen. Da jeg fik besked om, at Eila var fundet i Danmark, og at hun ville komme hjem hurtigst muligt, besluttede jeg, at jeg for første gang i mange år ville holde en fest for hele familien. Eila skulle ikke kun møde mig. Hun skulle hjem for at møde sin familie.

Det blev en bevæget familie-fest, hvor den gamle dame med stolthed præsenterede sin datter for venner, familie og naboer. Alle skulle se og møde pigen, som Eevi Hokkanen i årevis har talt så meget om.

– Jeg er overvældet, lykkelig og lidt forvirret, sagde Eila Sørensen, da hun efter tre dage hjemme hos mor sagde farvel for at rejse hjem til sin mand Ole og sine tre børn, sønnerne John Ojala og Bo Erkki Ojala samt datteren Tina Ojala.

– Jeg tror der går et par dage, før det går op for mig, hvad der er sket. Jeg har jo ikke alene fundet min mor. Jeg har fået svar på alle mine spørgsmål, som har hobet sig op igennem 45 år, og jeg har fået udvidet min familie med både brødre, søstre, svogre, svigerinder, niecer og nevøer. Det er bare så overvældende. Da jeg kom til Danmark i 1943 kunne jeg kun sige to ord: äiti, der betyder mor, og auto som betyder bil. Jeg har aldrig glemt de to ord, men det er begrænset hvor megen samtale man kan føre med de to ord. Jeg vil lære finsk – koste hvad det vil af slid og slæb.

– Jeg vil kunne snakke med min mor, når hun kommer på besøg.